

Asia: 42/00.01.02/2022

Lausuntopyyntö Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen strategialuonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Miten arvioisitte edustamanne organisaation strategian ja hyvinvointialueen strategialuonnoksen yhteentoimivuutta?

Kokonaisuudessaan strategia vaikuttaa johdonmukaiselta ja nykyaikaiselta.

Kuntayhteistyön kannalta esiin nostetut painopisteet (lasten ja nuorten hyvinvointi, työllisyys, kotoutuminen sekä valmiuden ja varautumisen edistäminen) ovat molemmille osapuolille tärkeitä. Kunnan ja hyvinvointialueen välistä yhdyspintaa ovat myös kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö sekä ikäihmisiä koskevat asiat.

Hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyö on keskeinen edellytys asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiselle. Yhteistyön kuntien kanssa tulee olla selkeästi määriteltyä. Pelkkä yhteistyön maininta ei riitä, vaan tarvitaan tarkempaa kuvausta siitä, miten yhteistyö toteutuu eri palvelualueilla ja miten tiedonkulku kunnan ja hyvinvointialueen välillä varmistetaan. Viestintä hyvinvointialueen ja kuntien välillä on keskeinen osa toimivaa yhteistyötä, ja sen tulee olla säännöllistä ja suunnitelmallista.

Strateginen yhdyspintasopimus loisi selkeät ja yhteisesti sovitut raamit yhteistyölle, tukisi vastuunjakoa ja mahdollistaisi saumattomat palveluketjut yhteisten asukkaiden hyväksi. Sopimuksen avulla voidaan tarkemmin määritellä yhteistyötä, rooleja ja

tavoitteita liittyen kunnan ja hyvinvointialueen yhdessä järjestettäviin palveluihin, tietojen vaihtoon sekä esimerkiksi varautumisen teemoihin. Sopimus auttaa osaltaan turvaamaan asukkaille sujuvammat palveluketjut, kun yhteistyötä on määritelty.

Miten kommentoisitte edustamanne organisaation ja hyvinvointialueen yhteistyön roolia hyvinvointialueen strategialuonnoksessa?

Kuntayhteistyö on strategiassa mainittu, mutta muutoslupausten kuvauksissa siihen viitataan vain kerran. Vihdin kunta näkee laaja-alaisen yhteistyön tärkeänä ja toivoo aktiivista vuoropuhelua kuntalaisten hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Hyvinvointialueen ja kunnan palveluiden tulisi kiinnittyä tiiviimmin toisiinsa, yhdessä tekemistä tulee lisätä. Hyvinvointialueen palveluiden kustannustehokkuus ei saa lisätä kuntien kustannuksia.

Vihdin kunta toivoo, että hyvinvointialueen strategia tunnistaa ja huomioi laajemmin kuntiin siirtyneiden työvoimapalveluiden tukemisen osana aikuisten sosiaalityötä. Hyvinvointialue on kuntien keskeinen yhteistyökumppani, johon kunnat tukeutuvat erityisesti haastavassa asemassa työmarkkinoilla olevien, työ- ja toimintakyvyn haasteita omaavien työnhakijoiden osalta. Näiden asiakkaiden palvelutarpeet ovat usein moniulotteisia ja edellyttävät tiivistä yhteistyötä sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa. Palvelun saatavuuden tulee myös olla maantieteellisesti kattavaa, jotta kohderyhmää voidaan palvella mahdollisimman vaikuttavasti heidän omassa asuinympäristössään. Paikallisesti saavutettavat palvelut tukevat sekä asiakkaiden osallisuutta että kuntien mahdollisuuksia toteuttaa vaikuttavaa työllisyyden edistämistä.

Voitte halutessanne kommentoida edustamanne organisaation ja hyvinvointialueen strategisen yhteistyön eri osa-alueita tarkemmin.

Lapsiin ja nuoriin panostaminen on tärkeää ja merkittävänä yhdyspintana tässä on kuntien kannalta erityisesti opiskeluhuollon palvelut. Niiden tarvepohjainen kohdentaminen on järkevää, kunhan samalla muistetaan niiden ennaltaehkäisevä luonne. Toivomme, että opiskeluhuollon ollessa kuntien ja hyvinvointialueiden yhteinen asia, palveluiden uudistamisessa tehdään tiivistä yhteistyötä kuntien kanssa ja käydään vuoropuhelua ennen päätöksentekoa. Ajatus hyvinvointikyselystä on hyvä ja

kyselyn suunnittelua, toteutusta sekä analysointia voidaan tehdä yhdessä kuntien kanssa molempien osapuolten tietotarpeita palveleviksi. Näin voidaan välttää teettämästä lapsille ja nuorille tarpeettoman paljoa erilaisia kyselyitä, koska se heikentää vastausmotivaatiota. Lisäksi tiedonkeruu tulee suunnitella erilleen Kouluterveyskyselystä. Tärkeää on, että kyselyiden tuloksiin reagoidaan nopeasti kohdentamalla palveluita. Esimerkiksi ahdistuneisuuden kannalta on tärkeää turvata opiskeluhuollon henkilöstölle riittävästi avoimia vastaanottoaikoja.

Opiskelijaterveydenhuollon ohella Vihti toivoo painotettavan myös niiden lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemista sekä ennaltaehkäiseviä palveluita, joita opiskeluhuollon palvelut ei tavoita, kuten neuvolatoiminta tai syrjäytymistä ennaltaehkäisevä työ yhteistyössä kunnan kanssa, kuten tiiviissä yhteistyössä tapahtuva Ankkuritoiminta.

Digitalisaatio on ymmärrettävä kehityssuunta ottaen huomioon paineen palvella merkittäviä asiakasmääriä, ja digitaaliset asiointikanavat sopivat hyvin niille toimintakykyisille kuntalaisille, joilta löytyy osaaminen niiden käyttöön. Vihti on Suomen nopeimmin ikääntyvien kuntien joukossa, ja kunnassa on tärkeää, että ikäihmiset voivat hyvin ja saavat sujuvia palveluita. On tärkeää taata asiakkaille mahdollisuus käyttää myös perinteisiä, ihmiskontaktiin perustuvia asiointikanavia. Yksinäisyydestä kärsiville ikääntyneille tulee taata riittävät hoitohenkilökunnan kohtaamiset. Ikääntyneille, jotka eivät kykene elämään turvallisesti kotona sinne tuotettavien apujen turvin, tulee taata pääsy ympärivuorokautisen hoivan palveluihin oman asuinkuntansa alueella ilman kohtuutonta viivytystä. Ympäri vuorokautisen hoivan palveluita on tärkeää järjestää riittävässä määrin hyvinvointialueen omana tuotantona kaikissa kunnissa, jotta vältetään liialliseen ostopalveluiden käyttöön liittyviä riskejä myös paikallisella tasolla.

Tällä hetkellä strategian uudistuksissa painottuvat ikäihmisten osalta fyysisen

terveyden ja turvallisuuden teemat, mutta haluamme korostaa myös terveyden psyykkistä ja sosiaalista ulottuvuutta. Strategiassa tavoitellaan Turvallisempaa elämää kotona -muutoslupauksen vaikutuksina asiakkaan yhteisöllisyyden kokemuksen lisääntymistä. Uudistukset eivät kuitenkaan suoraan vastaa yhteisöllisyyden lisäämiseen tai strategiasta jää epäselväksi, millä keinoilla sitä pyritään edistämään.

Vihdissä etenkin ikäihmisillä on ollut toivetta omalääkärimallista. Sen laajamittaisempi käyttöönotto nähdään positiivisena asiana. Esimerkiksi Sotkamossa on saatu hyviä tuloksia myös omahoitajamallilla, ja omalääkärin ja -hoitajan työparius turvaa pysyvyyttä.

Mitä muuta haluaisitte kommentoida tai kysyä hyvinvointialueen strategialuonnokseen liittyen?

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on 10 eri kokoista ja väestörakenteeltaan erilaista kuntaa. On tärkeää, että strategiassa tunnistetaan väestörakenteen mukaiset, paikalliset eroavaisuudet, ja järjestetään palveluita vastaten asukkaiden tarpeisiin.

Hyvinvointialue hyväksyi alkuvuodesta 2025 uuden toimitilaohjelman.

Strategialuonnoksessa esitettyjen tavoitteiden toteuttamiseksi Vihdin kunta pitää erittäin tärkeänä, että toimitilaohjelmassa esitetyt hankkeet etenevät suunnitelmallisesti Vihdin kunnan alueella ja turvaavat näin toimivammat sekä asiakaslähtöisemmät palvelut kunnan alueella. Vihdin kunta pitää tärkeänä, että hyvinvointialueella on Vihdissä ajanmukaiset ja riittävät tilat palveluiden tuottamiseen kuntalaisille.

Hyvinvointialueen yhtenä arvona on vastuullisuus, ja sen kuvauksessa viitataan haavoittuvassa asemassa olevista asiakkaista huolehtimiseen. Tällaiseksi ryhmäksi tulee tunnistaa erityisesti taajamien ulkopuolella asuvat henkilöt sekä ne, joilla ei ole mahdollisuutta tukeutua omaan autoon liikkumisessaan. Lisäksi on tärkeää huomioida hoivan piirissä asuvien henkilöiden omaiset vierailujen sujuvuuden näkökulmasta.

Hyvinvointialueen palveluverkkoa tukevassa tilakannassa saavutettavuus on varmistettava niin, että myös haavoittuvassa asemassa olevat kuntalaiset pääsevät palveluihin helposti. Vihdin näkökulmasta keskeistä on korvata Nummelan terveysasema uudella hyvinvointikeskuksella sekä huolehtia pelastustoimen

kiinteistöjen kehittämisestä tai uusimisesta, jotta vasteajat säilyvät turvallisina koko alueella.

Strategian seurannan toteuttaminen jää luonnoksessa osin epäselväksi erityisesti strategisten mittareiden osalta. Vihdin kunta toivoo, että strategian vaikuttavuuden varmistamiseksi strategiaan sisällytetään konkreettisia mitattavia toimenpiteitä, joiden avulla strategian toteutumista voidaan seurata käytännössä esimerkiksi kvartaaleittain tai puolivuositain. Strategian etenemisen seuranta on tärkeää, jotta kunnilla on ajantasainen käsitys siitä, miten strategian toteutus etenee ja millaisia vaikutuksia toimenpiteillä on. Toive on myös, että seurannan ja toteutumisen etenemisestä raportoidaan jatkossa kunnille ja muille yhteistyötahoille säännöllisesti.

Väätäinen Taru
Vihdin kunta - Kunnanhallitus 15.9.2025 § 257